

slabši oskrbi s cvetnim prahom itd.; b) bolj napadene čebelje družine širijo varoje in viruse na sosednje družine, povprečna stopnja napadenosti naraste in na koncu za varoje najdovzjetnejše družine vplivajo na splošno raven napadenosti.

3. V čebelnjakih, ki so značilni za Slovenijo, se ne moremo izogniti večji gostoti čebeljih družin znotraj enega čebelarstva kot tudi med dvema ali več čebelarji. Kolikšno največjo gostoto čebeljih družin znotraj enega čebelnjaka bi predlagali in kakšen bi moral biti odmik med dvema čebelarjema na določenem območju?

Absolutne največje vrednosti gostote ter najmanjše potrebne razdalje ni možno točno določiti, ker so čebele zelo prilagodljive. Vemo pa, da se v naravi roj čebel ugnezdi stran od izrojenca. Posamezna čebelja družina na nekaj sto metrov bi bila ideal. Priporočam čebelnjake s po 5–20 čebeljimi družinami in odmik od 300 do 1000 metrov glede na razpoložljive pašne vire.

4. Katera od v predavanju omenjenih metod se po vaših opažanjih najbolj uporablja med čebelarji v Nemčiji in drugod ter zakaj? Katera je optimalna z vašega zornega kota:

- odvzem vse zalege in vstavljanje zalege v »zbirni« panj
- odvzem vse zalege za uničenje (pretalitev),
- tradicionalni lovilni sat,
- pripiranje matice v kombinaciji z uporabo zdravil?

Večji čebelarji z več kot 30 družinami bolj uporabljajo pripiranja matice ter zdravljenje v času ko se poleže vsa zalega, to metodo pogosto združujejo z zamenjavo matice. Lovilni sati delujejo najbolje, če se zdravila ne

uporabijo. Odvzem pokrite zalege je uporaben, če želiš sočasno tudi povečati število čebeljih družin.

5. Je odbira proti varojam odpornih čebel kakor koli blizu tega, da bi se čebelarji lahko zanesli na tako odbrane linije?

Čebele z močnim čistilnim nagonom, ki sestoji iz lastnosti proti varojam občutljive higiene (varroa sensitive hygiene – VSH) in lastnosti za upočasnjevanje razmnoževanja varoj (suppressed mite reproduction – SMR), so precej odpornejše proti varojam, zato so čebelarji s čebelami, odbranimi za takšne lastnosti, zagotovo na boljšem. Nedavni rezultati evropske študije poudarjajo učinkovitost takšne odbire (www.eurbest.eu). Odpornost proti varojam bi morala postati glavni kriterij odbire v Slovenskem rejskem programu za kranjsko čebelo.

Dr. Ralph Büchler

Foto: Nataša Lilek

Ocena čebelarske pašne sezone 2021

Aleš Bozovičar

vodja Opazovalno-napovedovalne službe
ales.bozovicar@czs.si

Po zaključku lanske sezone smo mislili, da slabše že ne more biti, a je narava hitro dokazala nasprotno. Še enkrat se je pokazalo, da blaga in mila zima ne prinese nič dobrega.

Letošnji februar je celo ponudil rekordno visoke temperature za ta čas, kar je že sprožilo razvoj rastlin. Čebele so v februarju z izjemo Gorenjske, Koroške in višjih leg notranjosti države začele razvoj in koriščenje prvih znanilcev pomladi (leska, teloh, zvončki ...). Kljub temu, da je mesec marec bil hladnejširastline niso mogle zaustaviti svojega razvoja do takšne mere, kot bi si želeli

za morebitne kasnejše pozebe. Hladno vreme je vztrajalo oz. se celo stopnjevalo vse do sredine aprila, ko smo že tretje leto zapored bili deležni pozeb, ki so močno prizadele spomladanske rastline. Te so najzaslužnejše za dober nadaljnji razvoj čebeljih družin, na posameznih območjih v državi pa tudi že za prve intenzivnejše donose medicine.

V sredini aprila je hladni zrak zapustil naše kraje, vendar donosov v panj še vedno nismo beležili. Bili smo deležni nestanovitnega vremena z dežjem in vetrom, ki je z izjemo posameznega suhega dne vztrajal skoraj vse do sredine junija. V tem času smo v večjem delu države morali čebele krmiti, da smo zgolj vzdrževali njihove dnevne potrebe. Pokrmili smo med 15 in 20 kg sladkorja na panj in tako nadomeščali zgolj energetski del obroka. Veliko večje težave so imele čebele z zagotavljanjem zadostnih količin cvetnega prahu, saj ga lahko naberejo

izključno v naravi in marsikatera družina je trpela njegovo pomanjkanje.

Kljub temu da pozeba **oljni ogrščici** ne škoduje, donosov iz tega vira skoraj nismo beležili. Poleg težav z vremenom je letos bilo izredno malo površin posejanih z njo, in ob takem stanju intenzivne paše na tej kulturi tudi v prihodnje ne moremo pričakovati.

Ob tako močni pozebi oz. kar zmrzali, ko so se temperature marsikje spustile pod $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$, je bila škoda velika. **Pozebli so divja češnja, sadno dreveje, v celoti je pozebla robinija, posledice so bile vidne na kostanju, lipi**, kar je žal vplivalo tudi na slabo izkoriščanje kasnejših paš, ko se je vreme stabiliziralo in so bili pogoji za medenje dobri oz. za čas cvetenja kostanja in lipe celo odlični. Slabo stanje s številom cvetov smo beležili tudi **na javorju**. Ne toliko zaradi posledic pozebe kot zaradi naravnega cikla, ki je letos narekoval manjše število cvetov.

Na kostanju smo opazovali cvetenje sekundarnih poganjkov, ki so izrasli po poškodbi primarnih poganjkov. Po številu in obsegu so se cvetovi dobro razvili, žal pa niso medili tako kot primarni poganjki in so bili donosi veliko slabši. **Lipa** je letos imela veliko manj cvetja, delno zaradi naravnega cikla, saj je lani imela veliko cvetnih nastavkov, delno pa tudi zaradi posledic vremena. Poleg pozebe je mokro vreme povzročilo odpad cvetnih nastavkov, kar je še dodatno vplivalo na njihovo število, saj so bili cvetovi prisotni predvsem v vrhovih dreves. Na kostanjevi in lipovi paši se je čebelam uspelo vsaj dobro najesti in na območjih, kjer je delež teh rastlin večji, pridelati nekaj medu tudi za čebelarje.

Poleg slabšega medenja sta na slabše izkoriščanje paš vplivala tudi razvoj in moč čebeljih družin, ki se ob stalni oskrbi samo s sladkorjem niso razvijale po pričakovanjih.

Zaradi neugodnega vremena smo opazovali tudi **slabši razvoj uši na listavcih**. Za nas so predvsem zanimive ušice na javorju, lipi in kostanju, ki lahko ob ugodnem letu ponudijo dobro pašo ali vsaj podporno pašo. Upali smo predvsem na razvoj **velikega in malega kaparja na smreki**, ki ju vse od leta 2017 opažamo le v posameznih osebkih, ki še zdaleč niso dovolj za obet medenja. Smo pa na smreki na območju Gorenjske, Zgornje Savinjske doline, Koroške in v višjih legah pohorskega območja opazili **rdečerjavo puhasto smrekovo ušico**, ki jo dobro poznamo iz leta 2019. Ta vrsta namreč povzroča naglo kristalizacijo medu že v satju. Poleg nje smo opazovali tudi **veliko črno smrekovo ušico**, katere mana prav tako hitro kristalizira. Omenjena območja so ponudila dobre donose, ponekod celo odlične, samo kaj, ko med za čebelarja ni bil izkoristljiv.

Presenetljivo dobro se je letos razvila le **zelena hojeva ušica**, ki je vse do druge polovice julija nismo beležili v takšni meri, ki bi obetala hojevo paše. Nato pa se je zelo

Zelena hojeva ušica se je letos uspešno razvijala.

uspešno razvila in razmnožila po vseh hojevih sestojih v državi. Kljub temu da je začela izločati zelo pozno, so dobre čebelje družine izkoristile njene vire mane in na posameznih mikrolokacijah zadovoljivo napolnile medišča. Zaradi izredno ugodnega vremena skoraj vse do konca septembra se je tudi v nadaljevanju uspešno razvijala in izločala, kar je ob suhem vremenu bilo opazno še v sredini oktobra. Takšnega števila ušic nismo beležili že lep čas in lahko le upamo, da bo vreme pozimi ugodno, hladno s snežno odejo, saj ob takšni sliki lahko pričakujemo večje število zaleženih jajčec in posledično večje število izleženih zarodnic v prihodnjem letu. Kar obeta zgodnjo hojevo pašo.

Kljub dobremu izločanju zelene hojeve ušice in relativno ugodnemu stanju v poznopoletnem času, ko smo v večjem delu države beležili izravnano ali celo rahlo pozitivno stanje čebelarških tehtnic na opazovalnih postajah, **pa letošnja sezona, če jo strnemo v številkah, nakazuje katastrofalno bero s pridelavo 1,30 kg na panj. Bila je najslabša, odkar spremljamo in merimo donose po vsej državi. Po podatkih opazovalnih postaj in številu čebeljih družin v Sloveniji ocenjujemo, da je letošnja pridelava medu v Sloveniji znašala le 195 ton medu, kar je za več kot pol manj, kot smo jo imeli v letu 2014, do sedaj najslabši sezoni.**

Mogoče pa ta podatek nakazuje na boljše prihodnje leto, saj je tudi leto 2015 postreglo z drugačno sliko in za današnje razmere z odlično bero medu. Zato vsem skupaj želim uspešno prezimitev čebeljih družin, mrzlo in sneženo zimo s poznim začetkom razvoja rastlin v prihodnjem letu in odlično pašno sezono 2022. Naj medi! ●